

Müəllimlik çox şöhrətli bir sənətdir. Həqiqi müəllim olmaq cəmiyyət üçün doğrudan da çox qiymətlidir.

Heydər Əliyev

Uca Yaradan doğma Qarabağımıza tək füsünkar təbiəti, dünya şöhrətli alimləri, sənətçiləri, seyidləri ilə deyil, həm də müdrik insanları, sözübütöv tədbirli kişiləri, böyüyə-kiçiyə örnək olan ağsaqqalları ilə möhtəşəmlik verib. Ulu Qarabağımızı daha da ecazkar edən bu cür soydaşlarımız daim mötəbər insan, böyük şəxsiyyət kimi sayılıb-seçilmiş, çətin günlərdə el-oba-yaya dayaq durmuşlar. Qarabağda böyük bir nəslin nümayəndəsi olub və bütün mənalı ömrünü vətən övladlarının təhsil almasına sərf edərək, müdrik ağsaqqallığı ilə insanların hafizəsinə həkk olunaraq ölümündən sonra külli-Qarabağın rəhmətini qazanan insanlardan biri də anadan olmasının 100 illiyi tamam olan Zülfüqar Səfəraliyevdir.

Zülfüqar Səfəraliyev 1916-cı il noyabrın 25-də qədim Kəbirli obalarından birində - Yelizavetpol quberniyasının Şuşa qəzasının Gələbədin kəndində (indiki Ağcabədi rayonunun Gələbədin kəndi) Məşədi Teymurun halal ocağında anadan olmuşdur.

Zülfüqar Səfəraliyevin uşaqlıq illərindən, hələ kiçik yaşlarından taleyi Ağdama bağlanmışdı. Onun uşaqlıq, gənclik illəri Azərbaycanda, o cümlədən Ağdam bölgəsində də savadsızlığın hökm sürdüyü bir dövrə təsadüf edirdi. Sovet hakimiyyətinin ilk illərində milli uçqarlarda, o cümlədən Azərbaycanda, onun bölgələrində təhsil sistemini inkişaf etdirmək bir sıra çətinliklərlə üzləşirdi. Yeni xalq təhsili sistemini yaratmaq, mədəni-maarif müəssisələrinin geniş şəbəkəsini inkişaf etdirmək, elmi biliklərin əsasını qoymaq, xalq təhsilini köhnə, müstəmləkəçi idarə üsulundan azad etmək, yeni məktəb yaratmaq, təhsil sistemini müasir prinsiplər zəminində dəyişmək kimi çətin vəzifələr öz həllini gözləyirdi.

Bəli, belə bir çətin dövrdə bütün varlığı ilə elmə, təhsilə bağlı olan, hər bir insanın xoşbəxtliyini elmdə görərək təhsil almağa böyük maraq, sonsuz həvəs göstərən Zülfüqar Səfəraliyev təhsillə bağlı bir sıra problemlərlə üzləşsə də, çətinliklər onu qorxutmadı. Bəli, Ulu Tanrının öz möcüzəsi kimi milyonlarla insanın qəlbinə hakim kəsilmiş Qurani-Kərim balaca Zülfüqarın böyüyüb ərşəyə çatdığı Məşədi Teymurun halal ocağında onun övladlarını halallığa gedən yolun yolçusu etdi, onları elmlı olmağa səslədi.

Məhəmməd peyğəmbərin (s) “Elm öyrənmək üçün dünyanın ən uzaq گوشəsinə get”, “Elmindən fayda gələn alim min abiddən üstündür”, “Elmi beşikdən məzara qədər öyrənmək lazımdır”, “Elmə sərf olunan vaxt, namaza sərf olunan vaxtdan qiymətlidir”, “Alimin qələminin müərkəbi, bir şəhidin qanından daha müqəddəsdir”, “Elm öyrənmək hər bir müsəlman üçün vacibdir”, “İnsan elmə xoşbəxtliyin zirvəsinə və layiqli məqama çatır”, “Bir saat yaradıcı düşünmək, altmış il ibadətdən üstündür” kimi çox dəyərli kəlamlar balaca Zülfüqarın da qəlbinə həkk olunmuşdu. O, təhsilini davam etdirərək orta pedaqoji təhsil aldı.

Zülfüqar Səfəraliyev pedaqoji fəaliyyətinin elə ilk illərində Ağdamın Saybalı kəndində savadsızlığın ləğv olunmasında əvvəlcə müəllim, sonra isə məktəb direktoru kimi təqdirəlayiq işlər gördü. Ağır illər olsa da, Zülfüqar müəllim öz sevimli peşəsi ilə gəncliyinin xoşbəxt anlarını yaşayırdı.

1941-ci il iyulun 22-də hitlerçi faşist Almaniyası “Barbarossa planı”nın sürətli müharibə strategiyasını reallaşdıraraq SSRİ-yə hücum etdi. Müəllimlərin əmək haqqının alınması üçün Ağdama gələn Zülfüqar müəllim bu bəd xəbəri ilk dəfə rayon mərkəzində eşitdi. Müharibənin başlanması ilə Zülfüqar Səfəraliyevin də planları alt-üst oldu, arzuları yarımçıq qaldı. O da əli-

dal t.-2016.-23 noyabr.-S.4.

XATİRƏLƏRDƏ YAŞAMAQ SƏADƏTİ

nə silah alıb vətənin müdafiəsinə qalxdı.

Zülfüqar müəllim cəbhəyə yollanmış 16 mindən artıq ağıdamlıdan biri kimi çətin və şərəfli, həm də ağır döyüş yolu keçdi. Onun xidmət etdiyi hissə müharibənin ilk aylarında keçmiş SSRİ-nin İran və Türkiyə sərhədlərində sərhədçilərin təlim keçməsini təşkil edirdi. Çox keçməmiş Zülfüqar müəllimin xidmət etdiyi hissə Şimali Qafqazda qanlı döyüşlərə atıldı. Mazdok şəhərinin alman faşistlərindən azad olunması uğrunda ağır döyüşlərdə Zülfüqar müəllim neçə dəfə ölümün gözünə dik baxdı, Allahın mərhəməti sayəsində çoxsaylı itkilər verilən döyüşlərdən salamat çıxsa da, düşmən güllələrindən, mərmilərdən Zülfüqar müəllimə də pay düşdü. Elə ilk qəlpə yarasını və mükafatını Mazdokda alan Zülfüqar Səfəraliyev çox keçmədi ki, fədakar və igid döyüşçü kimi tanındı. O, başı üzərində ölüm kabusu gəzən Şimali Qafqazda göstərdiyi qəhrəmanlıqlara görə “Hərbi xidmətlərə görə” medalı ilə təltif olundu.

Zülfüqar müəllimin Şimali Qafqazdan başlayan döyüş yolu Rostovun, Vorosilovqradın, Stalinonun (indiki Donetsk), Zaporoyenin, Kirovoy Roqun, Melitopolun almanlardan azad olunması üçün gedən döyüşlərdə davam etdi. Zülfüqar müəllim bu döyüşlərdə göstərdiyi qəhrəmanlıq şücaətləri ilə dəfələrlə fərqləndi. O, qanlı döyüşlərdəki rəşadəti ilə digər millətlərin nümayəndələrini heyrətə gətirdi, hamının sevimlisinə çevirildi.

Zülfüqar müəllim bəşəriyyətə düşmən kəsilmiş faşizmlə mübarizədə Xerson, Nikolayev, Odessanın da düşməndən azad olması uğrunda gedən döyüşlərdə doğma vətəni Azərbaycanın adına başucalığı gətirdi.

Rostov şəhərinin düşməndən azad edilməsində göstərdiyi fədakarlıqlara görə 1944-cü il aprelin 10-da Zülfüqar Səfəraliyev Sovet Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı İ.V.Stalindən təşəkkür məktubu aldı.

1944-cü il avqustun 24-də Zülfıqar Səfəraliyev döyüş dostları ilə Moldovaya daxil oldu. Moldova, ardınca Rumıniya alman faşistlərindən azad olundu. Bolqarıstanın, Yuqoslaviyanın (indiki Serbiya) düşməndən təmizlənməsi üçün uğurlu əməliyyatlar keçirildi. Starşına Zülfüqar Səfəraliyev ağır döyüşlərdə ikinci dəfə yaralan-

dı. Lakin fədakar döyüşçü yaralanmasına, sonradan “Botkin” xəstəliyi tapmasına baxmayaraq bir an olsun belə cəbhə yoldaşlarını tərk etmədi.

Müharibənin son aylarında Zülfüqar Səfəraliyev Macarıstanın, Avstriyanın düşməndən təmizlənməsində fədakarlıqlar nümayiş etdirərək düşməne sarsıdıcı zərbələr vurulmasında yaxından iştirak etdi. Silahaşları ilə birgə səbirsizliklə gözlədiyi qələbə sorağını 1945-ci il mayın 8-də aldı. Bu sevincli anlarda Zülfüqar Səfəraliyevin xidmət etdiyi hissə məğlubiyyətə uğramış salıbmı Alp və Karpat dağları istiqamətində təqib edirdi.

1945-ci ilin may ayında müharibə sona çatdı. Faşist Almaniyası üzərində möhtəşəm qələbəyə minlərlə azərbaycanlı kimi Zülfüqar Səfəraliyev də öz layiqli töhfələrini verdi. O, müharibə tarixində ən çətin əməliyyatların keçirildiyi Dnepr, Dunay, Visla, Oder çaylarında süni körpülər salıb düşməne arxadan zərbələr endirdi, beş Avropa dövlətinin paytaxtlarının alınmasında misilsiz igidliklər göstərdi, məşhur Oder görüşünün iştirakçısı oldu. Müharibənin elə ilk günlərindən döyüş meydanlarına atılmış Zülfüqar Səfəraliyev öz qəhrəmanlığı ilə xalqımızın şərəfli tarixinə yeni sətirlər yazdı. Zülfüqar müəllim kimi insanların simasında Azərbaycan xalqının fədakar, qəhrəman və cəsəətli xalq olduğu bir daha sübut olundu.

Zülfüqar Səfəraliyevin Böyük Vətən müharibəsindəki qəhrəmanlıqlar layiqincə qiymətləndirildi. Gələcək nəsil üçün örnək olacaq mənalı ömür yaşamış, şərəfli döyüş yolu keçmiş Zülfüqar Səfəraliyev iki “Qırmızı ulduz”, “I dərəcəli vətən müharibəsi” ordenləri və medallarla təltif olundu.

Zülfüqar Səfəraliyev müharibə qələbə ilə bitdikdən sonra 1945-ci ilin payızında ordudan təxris olunub doğma yurdu Ağdama qayıtdı. Sevimli peşəsinə sadiq qalıb müəllimlik fəaliyyətini davam etdirdi.

Müharibədən sonra respublikanın təhsil sistemi qarşısında Azərbaycanın xalq maarifi şəbəkəsinin tədris-maddi bazasını möhkəmləndirmək, məktəbləri pedaqoji kadrlarla təmin etmək, təlim və tərbiyə sistemini yaxşılaşdırmaq kimi vəzifələr dururdu. Bu vəzifələrin həyata keçirilməsi üçün Zülfüqar müəllim kimi təcürbəli, ən başlıcası isə müəllimlik fəaliyyətinə sonsuz sevgisi olan pedaqoji işçilərə böyük ehtiyac vardı. Elə bu səbəbdən də müharibə ağırlarını yaşayan bir ölkədə təhsili ayağa qaldırmaq üçün Zülfüqar müəllim kimi pedaqoqların müharibədən əvvəlki rəşadəti ilə digər millətlərin nümayəndələrini heyretə bəxş etməsi təsadüfi deyildi.

Müharibədən sonra pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olacağını qərarlaşdıran Zülfüqar müəlim də yaxşı bilirdi ki, el-oba uşaqlarına təhsil verməkdən şərəfli bir iş ola bilməz. Elə bu amalla Zülfüqar müəllim öz mənalı ömrünün el-oba övladlarının təhsil almalarına həsr etdi. O, tək Ağdam üçün deyil, həm də respublikanın digər bölgələri üçün ixtisaslı kadrların yetişdirilməsində yaxından iştirak etdi.

Zülfüqar müəllim 1946-47-ci illərdə Ağdam rayonunun Qərvənd kənd məktəbində tədris işləri üzrə direktor müavini, 1948-50-ci illərdə isə Ağdam şəhər 1 nömrəli orta məktəbin direktoru oldu. 1950-ci ildən ömrünün sonunadək 5 nömrəli orta məktəbdə pedaqoji fəaliyyətini davam etdirdi, eyni zamanda Ağdamdakı Kənd Təsərrüfatını Mexanikləşdirmə və Elektrikləşdirmə Texnikumunun qiyabi şöbəsinə rəhbərlik etdi.

Qiyabi yolla ali pedaqoji təhsil aldı.

Zülfüqar Səfəraliyev sözün həqiqi mənasında təhsil fədaisi idi. O, ömrünün mənasını, həyatın bütün zövq-səfasını müəllimlikdə görür, özünü bir an pedaqoji fəaliyyətdən ayrı təsəvvür edə bilmirdi. Azərbaycan SSR Maarif Nazirliyinin qərarı ilə 1976-cı ilin may ayında “Azərbaycan SSR-in maarif əlaçısı” fəxri adına layiq görülmüş Zülfüqar müəllimin bəşəri ideyaları, həyata sağlam baxışları, yüksək mənəvi dəyərlərlə pedaqoji fəaliyyətə bağlılığı Ağdam rayon ictimaiyyətində, ziyalıların, xüsusən də müəllimlərin arasında ona böyük hörmət qazandırır-dı.

Azərbaycan KP-nın XXX, XXXI qurultaylarının nümayəndəsi olmuş Zülfüqar müəllim fəal ictimaiyyətçi kimi tək Ağdamda, Qarabağda deyil, respublikamızın digər bölgələrində də tanınırdı. O, ictimai-siyasi tədbirlərdə həmişə öndə olardı. Dərin məzmunlu çıxışları ilə fərqlənərdi. Canlı həyat məktəbi olan Zülfüqar müəllimin

müharibə xatirələrini hamı maraqla dinləyirdi.

Gənclərin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunması işinə böyük töhfələr verən Zülfüqar Səfəraliyev Ağdam Rayon Partiya Komitəsinin nəzdində müharibə veteranları şurasının, həmçinin məişət, ticarət komissiyasının sədri, “Bilik” cəmiyyətinin elm və texnika bölməsinin rəhbəri, rayon xalq nəzarəti komitəsinin maarif, səhiyyə, mədəniyyət sahəsi üzrə məsləhətçisi idi.

Zülfüqar müəllim son dərəcə mədəni bir insan idi və bu mənada onu, özünü ziyalı sayan bir çox insanlara nümunə göstərmək olardı. İstər ailə məclislərində, istər ictimai tədbirlərdə olsun, o yüksək əxlaq, nümunəvi davranış nümayiş etdirirdi. Ümummillii liderimiz Heydər Əliyevin Ağdam səfəri ilə bağlı görüşlərdə, həmçinin rayon tədbirlərində Zülfüqar Səfəraliyev həmişə ön sıradadır.

Zülfüqar Səfəraliyev təbiətən çox sadə bir insan idi. Hayatdan heç bir iddiası, təmənnası yox idi. Çünki Tanrının ona verdiklərindən razı və şükrürlü idi. Cəmiyyətdə sayılan mövqə sahibi olsa da, onun əsas bir vəzifəsi var idi - insanlıq, yaxşı insan olmaq vəzifəsi. Bu vəzifə nə seçkilı idi, nə də ki, təyinatla. O, bu vəzifəni zaman-zaman qazanmışdı. Xeyirxahlığı, xoş əməlləri, in-

sanlara münasibəti ilə qazandığı bu vəzifəni Zülfüqar müəllim ömrünün sonunadək şərəflə yerinə yetirdi.

İşıqlı fikirləri, aydın tefəkkürü və gözəl danışıq qabiliyyəti ömrünün sonuna qədər Zülfüqar müəllimi tərk etməmişdi.

Zülfüqar müəllim həqiqətə səcdə edən ziyalı idi. Bu səcdədə ədalət və düzlük hökm sürürdü. O həqiqətin və ədalətin dönməzliyini sübut etməyi bacaran ziyalı idi. Bütün bu xüsusiyyətlərin Zülfüqar müəllimin varlığında cəmlənməsi onu əsl ziyalı kimi cəmiyyətə təqdim edirdi.

Zülfüqar müəllim Azərbaycan gənclərinə böyük etimad bəsləyir, onların dünyanın qabaqcıl texnologiyaları ilə təchiz edilmiş auditoriyalarda yüksək səviyyədə təhsil almasını arzulayırdı. Azərbaycanlı balalarının intellekti, bilik və bacarığı, daxili aləmi ilə daim maraqlanan Zülfüqar müəllim onların ölkə üçün zəruri ixtisaslar üzrə xaricdə təhsil almasını olduqca vacib sayır, bunu ölkəmizin inkişafı üçün mühüm amil kimi qiymətləndirirdi.

Tanrı Zülfüqar Səfəraliyevi müəllim kimi yaratmışdı, onun varlığına ziyalı libası biçmişdi. Vurğunu olduğu müəllim peşəsinin nailiyyətlərini zaman-zaman qazanan Zülfüqar müəllim qəlbinin hərəretini, zəkasının məhsulunu, gözlərinin nurunu şagirdlərinə təmənnasız bəxş edirdi. Onun şagirdlərinə qarşı fərdi yanaşma metodu vardı. O təkçə şagirdlərinin tədris prosesi ilə deyil, həmçinin mənəvi, sosial və məişət problemləri ilə də maraqlanıv və onların həllində əsl atalıq qağyısı göstərirdi.

Zülfüqar müəllimin ən ali keyfiyyətlərindən biri də insanlarla xoş münasibəti idi. Onun üçün insan faktoru hər şeydən öndə dururdu. O, dinləməyi bacarırdı və imkanlarını əsirgəmirdi. Xeyirxahlıqdan zövq alırdı. Edə bilmədiklərindən əziyyət çəkirdi, elədiklərini isə heç üzə vurmazdı.

Təvazökarlığın, səmimiyyətin, müdrikliyin təntənəsi idi Zülfüqar Səfəraliyev. Bunun nəticəsi idi ki, o ailədə əsl Azərbaycan kişisi, dostlar, tanışlar arasında isə özünəməxsus xarakterı olduğuna görə böyük nüfuz qazanmışdı. Heç kim onun laqəydliliyinin, biganəliyinin şahidi ola bilməzdi. O, ən kiçik bir məsələyə belə çox böyük həssaslıqla yanaşardı.

Zülfüqar müəllim qohumcanlı idi. Vaxtının

məhdud olmasına baxmayaraq o, tez-tez qohum-əqrabaya baş çəkər, qayğıları ilə maraqlanırdı.

Zülfüqar müəllimə pənah gətirən insanlar naümid geri dönməzdilər, əlindən gələn köməliyi əsirgəməzdi. Xeyir-şərdən qalmayan bu el adamı məclislərə ağsaqqallıq edərdi. Ağdam kimi milli-mənəvi, dini dəyərlərə hörmət bəslənilən və həssaslıqla yanaşılan, dəli-dolu övladları ilə seçilən bir rayonda birinci sayılan və səlahiyyət sahibi olan rəsmilərin həll edə bilmədiyi müşküllərə Zülfüqar müəllim kimi bir ağsaqqalın adı, onun gəlişi, bir kəlmə sözü kifayət edərdi.

Zülfüqar Səfəraliyevin çöhrəsindən nur, təbəssüm əskik olmazdı. Bu cizgilər onun daxili aləminin zahiri təzahürü idi. Əslində, bu Zülfüqar müəllimin bioloji baxımdan da ziyalı olmağını təsdiqləyirdi. Onda güclü yumor hissi vardı. Zülfüqar müəllim şair təbiətli idi. Hərdən şeir yazardı. Xalq musiqisi və muğamlamızı böyük məhəbbətlə sevirdi. Musiqi elminə az-çox vaqif olan bu insan uzaqqören idi. Bir zamanlar ders ediyi şagirdi, Azərbaycanın xalq artisti Arif Babayevin zümzüməsini eşidərək deyərdi ki, “Arif Azərbaycanın ən böyük sənətçilərindən olacaq”. Zülfü Adıgözəlovun, Mütəllim Mütəllimovun pərəstişkarı idi. Zülfüqar müəllimin Qədir Rüstəmovun ifasında xüsusi rəğbəti vardı.

Zülfüqar müəllim maarif, təhsil sisteminə rəhbər vəzifələrdə çalışmışdı. O heç vaxt təvazökarlığını, sadəliyini, yüksək insani keyfiyyətlərini itirmədi. İnsanlarla, təbəçiliyində olan müəllim və işçilərlə davranışında onu tam nəzakət və nəcabət simvolu adlandıрмаq olardı.

N.Q.Çernişevskinin “İnsanın ləyaqəti onun vətən-pərvərliyinin gücü ilə ölçülür” kəlamını tez-tez xatırlayan Zülfüqar müəllimin ən nəcib və ali xüsusiyyəti isə onun vətənpərvərliyi idi. Onda Vətən, xalq, millət sevgisi çox güclü idi.

Zülfüqar müəllim hələ sağlığında ikən qohum-qardaşın, şagirdlərinin, dostlarının, عزیزlərinin xatirində həmişə yaşayacağına tam əmin idi.

Qəfil ölüm 1986-cı il iyunun 13-də Zülfüqar müəllimi haqq dünyasına qovuşdurdu. Bu ölüm-lə heç kim barışmaq istəmirdi. Xeyirxahlıq mücəssəməsi sayılan bu insanın ölüm xəbərinə təkçə Zülfüqar müəllimin yaxın-uzaq ətrafı deyil, bütün Ağdam ağlayırdı. Zülfüqar müəllim bir evdənin yox, eldən gedirdi. Zülfüqar müəllimlə vida mərasimi Ağdam rayonunun Mədəniyyət Evinde oldu. Burada ilk dəfə idi ki, vida mərasimi keçirilirdi. Vida mərasimə Bakıdan, bölgələrdən, yaxın-uzaq kəndlərdən gələn insanlar cəmiyyətin bütün təbəqələrini təmsil edirdi. Elin, obanın sevgi və məhəbbətini qazanmış bir insanın vida mərasimində iştirak etməyi Zülfüqar müəllimi tanıyanların hamısı özünə borc bilirdi.

30 ildir ki, aramızda olmayan Zülfüqar müəllimdən bir dünya xoş xatirə qalıb. Bəli, bu gözəl insana Ulu Tanrı xatirələrdə yaşamaq səadəti nəşib edib.

Ailədə kişi xasiyyətli ər, tələbkar və mərhəmətli ata, kövrək və mülayim baba, doğmaları ilə seçilən qaynata, istiqanlı, qayğıkəş qohum kimi Zülfüqar müəllim onu tanıyanların xatirəsində daim ən xoş hisslərlə xatırlanacaq.

Hikmət Xudiyev (Cəmilzadə) əməkdar jurnalist, daxili xidmət polkovniki